

Miljö- och byggnadsnämnden
Stadshuset, Kyrkogatan 2, 542 86 Mariestad
Tel: 0501-756005, 756020, 756030
E-post: mbn@mariestad.se

Information om Köldmedier

Två av vår tids största miljöhot är uttunnningen av ozonskiktet och ökningen av klimatgaser i atmosfären. För att klara dessa miljöhot har Sverige infört bestämmelser för att minska användningen av köldmedier som både bidrar till ozonskiktets uttunning och växthuseffekten. I bestämmelserna ingår en successiv utfasning av de värsta ämnena samt kontroll och rapportering för anläggningar där större mängder hanteras.

Du som har en anläggning är skyldig att följa föreskrifterna i förordning (2007:846) om fluorerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen. Här följer några viktiga bestämmelser som du bör tänka på:

1. CFC- och HCFC-kemikalier får inte användas som köldbärare vid nyinstallation eller för läcksökning i samband med tryck- och täthetsprovning.
2. Lättfattliga och noggranna drifts- och säkerhetsinstruktioner ska finnas med de anvisningar som behövs för att hindra utsläpp av köldmedium.
3. Kyl- och värmepumpsanläggning ska användas och underhållas så att tillräcklig säkerhet ges mot utsläpp av köldmediet till atmosfären och köldbärare till mark och vatten.
4. Fortlöpande tillsyn ska utföras i den omfattning som anges i skötselinstruktionen för anläggningen.
5. Fel som medfört eller kan leda till utsläpp av köldmediet ska omedelbart åtgärdas. Påfyllning av nytt köldmedium får inte ske innan felet åtgärdats.
6. Skylt som anger typ och mängd av köldmedium ska finnas på anläggningen.

Vad menas med köldmedium?

Med köldmedier avses vätskor eller gaser, som används i kylar och frysar, värmepumpar och klimatanläggningar för att åstadkomma och överföra kyla och värme. Många ämnen, såväl naturliga som syntetiska, går att använda som köldmedier. Vilka man väljer beror på vilket temperaturområde man vill arbeta inom, vilken säkerhet som krävs, vilka bestämmelser som gäller och hur mycket det får kosta.

Bestämmelser och lagar

Kraven på säkerhet bygger på köldmediers varierande risker för brand, explosion, människors hälsa och miljön. Från och med 1 januari 2008 gäller en ny förordning (2007:846) om fluorerade växthusgaser (förkortat f-gaser) och ozonnedbrytande ämnen. Bestämmelserna kompletteras med EU-förordningar och innebär vissa skärpningar jämfört med tidigare regler. Krav på årlig, ackrediterad kontroll gäller nu för aggregat med minst tio kg köldmedium. För aggregat med minst 30 kg krävs flera kontroller varje år.

Behörighet och kontroll

Ett statligt organ, SWEDAC, har rätt att ackreditera en eller flera personer i ett företag att arbeta med f-gaser och ozonnedbrytande ämnen. Dessa ackrediterade personer får kontrollera din köldmedieutrustning och sköta service på den. Kontrollerna syftar främst till att undvika utläckning av ämnen med stor växthuseffekt samt klorhaltiga ämnen som finns kvar i äldre aggregat, och som förstör ozon i stratosfären.

Tillåtna att fylla på och använda är ämnesgruppen HFC, medan HCFC inte får fyllas på, och CFC inte får användas alls i köldmedieaggregat, om de rymmer mer än 900 gram. Även import, leverans, kvittblivning och export av ämnena är starkt reglerade.

Rapportering

I god tid före nyinstallation av ett aggregat med minst 10 kg f-gas ska du anmäla det till Miljö- och byggnadsförvaltningen.

För varje år, som du har minst 10 kg köldmedium installerad, ska du rapportera in resultatet av kontrollen till Miljö- och byggnadsförvaltningen. Detta ska göras före den 31 mars året efter det kontrollen utförts. I dessa 10 kg ska endast aggregat med minst 3 kg köldmedium räknas in.

Om du missar någon anmälan, kontroll eller rapportering, riskerar du att få betala miljöstraffavgift. Kylfirmorna/kontrollorganen brukar ha de blanketter, som behövs. Om du har anlitat flera kylfirmor under ett år, ska allt rapporteras.

Läckagekontroll

I lagstiftningen står det bland annat att en anläggning med köldmedier som utgörs av CFC, haloner, HCFC och HFC ska kontrolleras enligt nedan:

- Utrustning/aggregat som innehåller mindre än 3 kg köldmedium behöver inte kontrolleras återkommande.
- För utrustning som innehåller minst 3 kg, men mindre än 30 kg köldmedium, är kravet på återkommande läckagekontroll 1 gång per tolv månader (det vill säga det får gå högst tolv månader mellan kontrollerna).
- För utrustning som innehåller minst 30 kg, men mindre än 300 kg köldmedium, är kravet på läckagekontroll 1 gång per sex månader (det vill säga det får gå högst sex månader mellan kontrollerna).
- För utrustning som innehåller 300 kg köldmedium eller mer, är kravet på läckagekontroll 1 gång var tredje månad (det vill säga det får gå högst tre månader mellan kontrollerna).
- Efter att läckage har åtgärdats, ska kontroll ske inom en månad.

Läckagekontrollen ska utföras av ett certifierat företag av certifierad personal, som utfärdar en kontrollrapport. Uppgifter om vilka företag som är certifierade kan man få från www.incert.se, info@incert.se, 08-76 27 500. Ett enkelt sätt att få kontrollen utförd är att teckna ett avtal med ett certifierat kylserviceföretag.

Byte av verksamhetsutövare

Miljö- och byggnadsförvaltningen bör informeras när en anmälningspliktig eller rapporteringspliktig anläggning byter ägare (operatör, ansvarig verksamhetsutövare eller motsvarande).

Påföljder - miljöstraffavgifter

Vid överträdelse är miljöförvaltningen i vissa fall skyldig att ta ut en miljöstraffavgift.

- Ingen anmälan av köldmedia 5 000 kr
- Kraven på register har inte uppfyllts 2 000 kr
- Kontroller har inte utförts 5 000 kr
- Rapporten lämnas in för sent 1 000 kr

Avfall

Kasserade kylskåp och frysar ska transporteras bort genom kommunens försorg (se Avfallsförordningen 2001:1063). De betraktas som farligt avfall och ska därför tömmas på köldmediet och destrueras i en godkänd anläggning.

Påfyllningsstopp och begränsningar

För HCFC-köldmedier gäller påfyllningsstopp från och med den 1 januari 2002. Detta innebär att i ett befintligt system med HCFC måste aggregatet konverteras, skrotas eller bytas ut om det uppstår ett läckage.

CFC-köldmedier får inte längre användas. Det finns dock ett undantag för små enhetsaggregat med en köldmediemängd som understiger 900 g.

Aktuell information på internet

Förordning (2007:846) om fluorerade växthusgaser (förkortat f-gaser) och ozonnedbrytande ämnen:

<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=2007:846>

Naturvårdsverkets information om ozonnedbrytande ämnen:

<http://www.naturvardsverket.se/sv/Start/Produkter-och-avfall/Ozonnedbrytande-amnen/>

Miljö- och byggnadsförvaltningen